

FAS Krant

Nieuwsbrief van de Foetaal Alcohol Syndroom Stichting Nederland

30 augustus 2007

Uitgave 8

9 September

Internationale FAS Dag

www.9maandenalcoholvrij.nl

Van de voorzitter 1

FAS in het nieuws! 1

Groot Brittannië herziet
advies over alcohol-
gebruik gedurende de
zwangerschap 2

Zweden start met
waarschuwingslabels 2

Europeanen staan achter
een waarschuwing voor
alcohol om de kwetsbaren
te beschermen 2

Dronken baby 3

Stichting Nieuws 3

Laatste Onderzoek 3

Boeken 5

Websites 5

Agenda 6

Van de voorzitter

Deze speciale editie van de FASKrant staat grotendeels in het teken van 09-09, WereldFASdag. De FAS Stichting Nederland organiseert dit jaar in samenwerking met Stichting Alcohol Preventie (STAP) en Tactus Verslavingszorg een grote landelijke campagne. We hebben daartoe een speciale website geopend, www.negenmaandenalcoholvrij.nl.

In het hele land delen vrijwilligers van de stichting ballonnen uit, en flessenopeners. Ook worden posters verspreid onder vroedvrouwen, gynaecologen, consultatie-bureaus, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven etc. De pers is op de hoogte gebracht met speciale persberichten. Wilt u ook ballonnen of openers ontvangen om te verspreiden? Stuur een mail naar info@fasstichting.nl. U ontvangt de bestelling per omgaande! De ballonnen en openers zijn gratis, maar wij verzoeken u vriendelijk een donatie te doen aan onze stichting zodat wij ons werk kunnen voortzetten! Wees er snel bij want op=op!

Maakt u uw donatie over op bankreknr. 3745.06.647 tnv FAS Stichting Nederland te Uithuizen. Posters en persberichten kunt u downloaden vanaf de website!

Helpt u ons deze campagne tot een succes te maken!

Martha Krijgsheld,
Voorzitter van de FASstichting Nederland

FAS in het nieuws!

In de afgelopen periode is het de FASstichting gelukt om enkele malen op televisie de aandacht te vragen voor FAS en de gevaren van alcoholgebruik tijdens de zwangerschap.

Naar aanleiding van een artikel in Trouw en het opstarten van het signaleringsonderzoek door kinderartsen werden we uitgenodigd voor Goedemorgen Nederland, waarin kinderarts Ko van Wouwe en Martha Krijgsheld live het onderwerp ter sprake brachten.

De FASstichting werd daarna benaderd door een documentairemaker van de Evangelische Omroep, Timo Gerritsen. Hij heeft in maart en april veel research gedaan en opnames gemaakt en een prachtige documentaire gemaakt in de serie "t Zal je maar gebeuren"; genaamd: "Beschadigde engelen" die werd uitgezonden op 15 mei. De uitzending is nog te bekijken via een link van onze homepage www.fasstichting.nl of direct via http://www.eo.nl/programma/tzaljemaargebeuren/2006-2007/page/Beschadigde_engelen/episode.esp?thisWebblock=4593581&episode=8482477&broadcast=8482484

Ook Netwerk toonde belangstelling, vooral voor de politieke kant van de zaak. In een uitzending op 19 april bleek een kamermeerderheid voor etikettering van flessen alcohol te zijn. Helaas heeft de minister dezelfde avond nog gereageerd

“Vermijd het drinken van alcohol als je zwanger bent of probeert te worden”

door de etikettering vooralsnog af te wijzen. Te zien via een link van onze homepage www.fasstichting.nl of direct via http://www.netwerk.tv/archief/4393314/653/Toenemende_bezorgdheid_over_mogelijke_gevolgen_alcohol_tijdens_zwangerschap.html

Inmiddels is al bekend dat er binnenkort weer opnames worden gemaakt, ditmaal over het werk voor de FASStichting! Wij houden u op de hoogte!

Groot Brittannië herziet advies over alcoholgebruik gedurende de zwangerschap

Zwanger? Laat dan alcohol staan!. Dit is het huidige gezondheidsadvies. Vrouwen onderschatten de gevaren, zo zeggen de ministers. Vrouwen zouden zich geheel van alcohol moeten onthouden als ze zwanger zijn of proberen te worden, aldus het huidige advies van de regering.

De aanbevelingen, zoals vandaag gepubliceerd, vervangt het vorige advies dat zwangeren niet meer dan twee eenheden per dag mochten drinken en dan niet vaker dan een of twee keer per week.

Research in Groot Brittannië heeft een verband ontdekt tussen roken tijdens de zwangerschap en ADHD bij kinderen.

De ministers denken dat verandering in de aanbevelingen over alcohol nodig zijn omdat veel vrouwen de risico's voor hun baby onderschatten, hoewel dit niet is gebaseerd op nieuw wetenschappelijk bewijs. Het departement van Gezondheidsonderzoek ontdekte dat 9% van de zwangere vrouwen meer drinkt dan de aanbevolen hoeveelheden. Fiona Adshead, deputy chief medical officer, zei dat de nieuwe richtlijnen sterker en duidelijker zijn. "Ons advies is eenvoudig: vermijd het drinken van alcohol als je zwanger bent of probeert te worden," zei ze.

Bron: The Guardian, vrijdag 25 mei, 2007.

Zweden start met waarschuwingslabels

De Zweedse Brouwerij Vereniging heeft besloten waarschuwingslabels op alle blikjes en flessen bier, cider en andere dranken met een alcoholvolume boven 2.25% te plaatsen.

De boodschap op de labels is variabel; "Onder 18 alcohol vermijden" "Zwanger? Vermijd alcohol" "Achter het stuur? Vermijd alcohol" en "Aan het werk? Vermijd alcohol".

"We hopen dat onze consumenten zich door onze eenvoudige informatieve teksten laten weerhouden van het drinken van alcohol tijdens gelegenheden waarbij men beter een alcohol vrije keuze zou kunnen maken," zei Peter Mattson, CEO van de Zweedse Brouwerij Vereniging in een toelichting.

De nieuwe labels worden komende herfst geleidlijk ingevoerd.

Bron: The Local, Sweden's News in English. Published: 9th July 2007 11:37 CET. Online: <http://www.thelocal.se/7833/>

Europeanen staan achter een waarschuwing voor alcohol om de kwetsbaren te beschermen

Bijna 8 van de 10 Europeanen (77%) vindt dat er waarschuwingen op alcoholflessen en in advertenties moeten komen om zwangere vrouwen en automobilisten te waarschuwen voor de gevaren van drinken van alcohol. Dit zijn de resultaten van een speciale Eurobarometer over Alcohol, zoals die is gepresenteerd door de Europese Commissie. Het onderzoek toont aan dat de

Europese publieke opinie in het algemeen positief staat ten opzichte van de bescherming van kwetsbare groepen in de maatschappij en het verminderen van alcohol gerelateerde auto ongelukken. Volgens de gegevens drinken mannen meer dan vrouwen en één op de tien Europeanen drinkt gewoonlijk 5 of meer drankjes achtereen, dit is een algemeen geaccepteerde definitie voor binge drinking. Binge drinking is vooral een probleem onder jonge mensen. In de groep in de leeftijd 15-24 jaar oud "bingedrinkt" gewoonlijk 19 als er alcohol geconsumeerd wordt.

EU gezondheidscommissaris Markos Kyprianou zei: "Het is duidelijk door dit onderzoek dat de EU-burgers de maatregelen ondersteunen die specifieke groepen in de samenleving beschermen tegen de schadelijke effecten van alcoholmisbruik, zoals zwangere vrouwen, automobilisten en jonge mensen. Ik maak me grote zorgen over de cijfers die melden dat één op de vijf jonge Europeanen regelmatig binge drinkt."

Bron:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/322&format=HTML>

Dronken baby

Warschau Een pasgeborene is in Polen ter wereld gekomen met 1,2 promille alcohol in het bloed. De moeder was stomdronken in het ziekenhuis aangekomen om te bevallen. Artsen vechten voor het leven van de baby, aldus lokale media. Het was de zevende bevalling voor de moeder uit het Zuid-Poolse Sosnowiec. *Bron: het ANP juli 2007*

Stichting Nieuws

Nieuwe secretaris

Mijn naam is Ilona Broekhuizen, 29 jaar, getrouwd en moeder van 2 kinderen. Enkele jaren geleden werkte ik als begeleider op een woongroep met 2 kinderen met FAS. Toen ik van baan veranderde bleef ik één van hen zien. 4 jaar lang kwam dit jongentje met grote regelmaat bij ons logeren. Zo maakte ik kennis met de wereld van FAS.

In het kader van mijn afstuderen als verpleegkundige schreef ik een scriptie over FAS, met name over het herkennen daarvan door verpleegkundigen. Tijdens dit schrijven had ik veel contact met de FAS Stichting. Hierdoor ontstond er een wederzijds vertrouwen en de wens meer te doen voor de stichting. In mei dit jaar heb ik de taak van secretaris dan ook van Diane overgenomen, zodat zij zich op andere taken binnen de stichting kan richten.

Laatste onderzoek

Waarom heeft de ene regio meer FAS dan de andere?

Twee districten in de staat New York rapporteerden zeer verschillende aantallen gevallen van FAS, terwijl de populaties van de twee districten overeenkomstig zijn. Onderzoekers hebben kortgeleden de redenen van deze discrepantie onderzocht. Alle kinderen die geboren werden tussen 1995 en 1999 werden in deze studie betrokken. In het district Erie rapporteerde men 0.90 gevallen per 1000 geboortes, terwijl het district Monroe 0.21 gevallen per 1000 geboortes meldde. De twee districten meldden vergelijkbare aantallen drinkende vrouwen in de leeftijdscategorie dat men mogelijk zwanger wordt. De onderzoekers ontdekten dat de doktoren in Monroe vrijwel niet participeerden

bij de rapportage terwijl Erie een dokter had in een gespecialiseerde FASKliniek. Deze studie toont aan dat bewustwording van FASD onder doktoren de herkenning vergroot.

Bron: Druschel CM, Fox DJ. Issues in estimating the prevalence of fetal alcohol syndrome: examination of 2 counties in New York State. Pediatrics. 2007 Feb; 119(2):e384-90.

Alcohol beschadigt ingewanden van ongeboren kind

Prenatale blootstelling aan alcohol vertraagt de ontwikkeling van de ingewanden, maar tot op heden waren biopsies de enige testmogelijkheden voor de controle van darmontwikkeling bij pasgeboren baby's.

Onderzoekers uit Barcelona hebben ontdekt dat de aanwezigheid van het proteïne apoA-IV kan dienen als meetinstrument voor darmontwikkeling. Dit proteïne wordt samengesteld in de mucosa, de oppervlaktecellen, van de darm vanaf de 20e week van de zwangerschap. Pasgeboren baby's die aan alcohol zijn blootgesteld hebben maar 30% van de apoA-IV in hun bloed serum in vergelijking met normale baby's wat aantoont dat de darmmucosa zijn beschadigd. Deze beschadiging vermindert de opname van voedingsstoffen en kan dus leiden tot groeiachterstand en andere effecten op de ontwikkeling.

Bron: Traves C, Coll O, Cararach V, Gual A, De Tejada BM, Lopez-Tejero MD. Clinical approach to intestinal maturation in neonates prenatally exposed to alcohol. Alcohol Alcohol. 2007 Mar 6; [Epub ahead of print]

Psychische effecten bij minder dan 1 drankje per week

Hoge concentraties alcoholgebruik tijdens de zwangerschap kunnen leiden tot ongunstige fysieke en neurologische effecten bij kinderen. Sommige dokters debateren nog steeds over de vraag of lage concentraties van alcohol gedurende de zwangerschap ook schadelijk zijn. Daarom is er in deze studie door de auteurs onderzocht of zeer lage concentraties van alcoholgebruik (minder dan 1 drankje per week) kan worden geassocieerd met geestelijke gezondheidsproblemen bij kinderen en of deze effecten verschillend zijn bij jongens en meisjes. De moeders werden gevraagd hoe vaak en hoeveel ze hadden gedronken tijdens de eerste 3 maanden van de zwangerschap. Zowel ouders als onderwijzers werden gevraagd een vragenlijst in te vullen over gedrag en emotionele problemen op verschillende tijdstippen toen de kinderen 4 en 8 jaar oud waren. Men vond dat bij de consumptie van minder dan 1 glas per week gedurende het eerste trimester er klinisch significant meer mentale problemen waren bij meisjes, zowel bevestigd door ouders als onderwijzers. Deze studie laat zien dat zeer lage hoeveelheden alcoholconsumptie gedurende de vroege zwangerschap een negatief effect kan hebben op de mentale gezondheid.

Bron: Sayal K, Heron J, Golding J, Emond A. Prenatal alcohol exposure and gender differences in childhood mental health problems: a longitudinal population-based study. Pediatrics. 2007 Feb; 119(2):e426-34.

Gehoord van een pleegouder van een kind met FAS:

Dit kind heeft sinds kort medicatie om rustiger te worden.

"Mam ik slaap zo slecht!"

"Hoe kan dat nou, ik dacht dat je juist beter kon slapen met deze medicijnen!"

"Nee, hoor, ik slaap juist heel slecht. Ik doe 's avonds mijn ogen dicht en als ik ze weer open doe is het al morgen. Anders werd ik heel vaak wakker. Zie je wel dat ik slecht slaap!"

Boeken

Recognizing and Managing Children with Fetal Alcohol Syndrome/Fetal Alcohol Effects: A Guidebook

Brenda McCreight

ISBN 0-87868-607-X (Engels)

De auteur

Brenda McCreight, Ph.D., heeft een master's degree in Counseling Psychology van het Vermont College, Norwich Universiteit, Vermont en een doctoraal titel in Human Services van de Walden Universiteit, Minneapolis, Minnesota. Ze betreft haar kennis niet alleen uit persoonlijke ervaringen als biologische moeder van een kind en als adoptiemoeder van vijf kinderen waarvan twee FAS/E zijn gediagnostiseerd, maar ook uit de ervaringen van meer dan vijftien jaar werkzaam te zijn geweest als therapeute van kinderen, teenagers en volwassenen met deze aandoening. Tevens houdt ze al zes jaar workshops over het onderwerp die 1 dag duren.

Het boek

Voor iedere ouder of professional die moet werken met kinderen die FAS/E gediagnostiseerd zijn, biedt deze belangrijke gids praktisch advies en solide informatie over hoe om te gaan met de levenslange effecten op gedrag en leren van kinderen met FAS/E en geeft in detail een beschrijving van de gedragskarakteristieken die samengaan met deze conditie.

Vanuit het ontwikkelingsstandpunt bekeken biedt deze gids een specifiek techniek voor gedragsmanagement die gebruikt moet worden bij kinderen met FAS/E van de vroege kindheid tot ver in de volwassenheid. Eigen studies van de schrijfster worden gebruikt om de psychologische concepten te verduidelijken voor de (nog) niet ingewijden.

Het boek bezit een uitgebreide appendix met organisaties, boeken en internetadressen en bevat 143 bladzijden in de Engelse taal.

Commentaar door Wim Janssen

Websites

FAS en de alfabet soep

Onze FAS kinderen hebben bijna allemaal te maken met andere diagnoses. Soms zijn die afkortingen erg ingewikkeld. Balans magazine, tijdschrift voor leer-ontwikkelings en gedragsstoornissen heeft een begrippenlijst ontwikkeld met al die afkortingen. handig!

Kijk voor meer informatie op www.balansdigitaal.nl.

Helaas staat het begrip FAS of FASD niet op deze lijst!

Speelgoed

FAS kinderen hebben soms baat bij motoriekstimulerend speelgoed. Het vinden hiervan is niet altijd gemakkelijk. Misschien kunt u eens kijken op

www.toys42hands.nl

Het assortiment omvat speelgoed voor stimulatie van tweehandigheid, balans en goede grip. Daarnaast moet het speelgoed aantrekkelijk zijn om mee te spelen. Ook zijn er praktische zaken voor het dagelijkse leven te koop, zoals riemen zonder gesp, antislipsokken en scharen.

Handige hulpmiddelen en spelletjes

Semmie biedt gespecialiseerd (spel)materiaal als ondersteuning in de begeleiding van kinderen van 4-12 jaar met sociaal-emotionele - en gedragsproblemen, en kinderen die extra hulp kunnen gebruiken bij de obstakels die zij in hun leven tegenkomen. Kijk op www.semmie.net.

FAS Stichting Nederland

Postbus 13

9980 AA Uithuizen

T: 0595.55.14.74

info@fasstichting.nl

www.fasstichting.nl

KvK02078380

Voorzitter

Martha Krijgsheld

Secretaris

Ilona Broekhuizen

Penningmeester

Harold de Cuba

Wetenschappelijke contact

Diane Black, Ph.D.

FASD and the Justice System

De website is ontworpen als informatiebron voor professionals van het justitiële systeem en anderen die FASD proberen te begrijpen en bevatten in verband met gerechterlijke zaken, achtergrondinformatie en praktische tips direct bij de hand. Kijk op www.fasjustice.on.ca/.

Agenda

► April 10 – 12, 2008

Third National Biennial Conference on Adolescents and Adults with Fetal Alcohol Spectrum Disorder

FASD and Mental Health: The Wisdom of Practice

The Coast Plaza Hotel & Suites

Vancouver, British Columbia, Canada

www.interprofessional.ubc.ca

► April 3 - 4, 2008:

National Conference on Fetal Alcohol Spectrum Disorders (FASD): Evidence-Based Strategies to Support Individuals, Families, and Communities Affected by FASD

This two-day national conference will offer keynote addresses, breakout sessions, poster presentations, and exhibits sharing state-of-the-art information and strategies for providers, families, and communities affected by FASD. Space is limited.

www.fammed.wisc.edu/fen/training.html#fasd

► 18-20 oktober 2007

Alcohol and Pregnancy Seminar

Reunion Island

Frans- en Engelstalig.

www.reunisaf.com

► 15 november 2007

Voorlichting over FASD aan pleegouders in Noord Nederland te het MKD te Haren.

► 9 september 2007

Activiteiten internationale FAS Dag.

www.negenmaandenalcoholvrij.nl